

„Kerek Isten fája...”

„A csűrök már megszólamodnak,

A lányok szőlőpásztorkodnak”

1. Egészítsétek ki az alábbi szöveget!

10 pont

A szüret a **parasztagazdaságban**...kölcsonös segítséggel végzett **társasmunka**. A **XVI-XVII.** században a szüret idejére a törvénykezést is **beszüntették**.

A **XIX-XX.** század fordulóján a **szüreti felvonulásokat**, akárcsak az aratásiakat, miniszteri rendelettel egységesítették. A szokások a szőlőszedés **utolsó** napjához, a végzéshez kapcsolódtak leginkább: szüreti koszorú, koszorúvivők leöntése vízzel, uraság

köszöntése, a legjobb **szedők** megajándékozása, **végzéstánc**, **multság**, szüreti bál.

beszüntették, XVI-XVII., XIX-XX., multság, szedők, szüreti felvonulásokat, uraság, parasztagazdaságban, utolsó, társasmunka

2. Melyik jeles naphoz kapcsolódnak?

5 pont

- E napon kezdték a búza vagy a rozs vetését: **szeptember 11. Egyed napja**
- E nappal kezdődik a kisleveg: **szeptember 29. Szent Mihály napja**
- Juhász újév: **október 26. Dömötör napja**
- Pásztor, többágú vessző: **november 11. Szent Márton vesszeje**
- Disznótor: **november 30. Szent András napja**

3. Kisasszony napjához kapcsolódó állítások. Igaz? Hamis?

5 pont

- Az egész magyar nyelvterületen kedvelt búcsújáró nap. **Igaz**
- Szűz Mária édesanyjának, Szent Annának a születésnapja. **Hamis**
- Akinek érdeme van rá, hajnalban megláthatja a Napba öltözött asszonyt. **Igaz**
- Az Úristen a harmatra kitett búzát megszenteli. **Igaz**
- A férfiak, készülve -e napon az őszre, igyekeztek összegyűjteni a tavaszig elálló tojást, megszedni a gyógyfüveket. **Hamis**

4. Keressétek ki, írjátok le a forduló címében megadott népdalrészlet kezdő sorát és írjátok további 4, őszhöz kapcsolódó népdalcímet!

5 pont

Learatták már a tiszta búzát,

Szántogatik annak a tarlóját.

+ 4 népdalcím

5. Mely őszi munkára utalnak az alábbi eszközök, kifejezések? Válasszatok közülük egyet és írjátok le a jelentését! 5 pont

- guzsaly, orsó, motolla, csepü **fonás, szövés**
- lopó, kád, puttony **szüret**
- csuhé, cuca, góré **kukoricaszedés, kukoricatörés, kukoricafosztás**
- első kopasztású, pehely, derékalj **tollfosztás**

Pl.: csepü: kender, len maradéka; tisztításkor keletkező hulladék; kuszált szösz,

6. Mi vagy ki volt „baksus” figurája! 5 pont

Hordón keresztbe tett lábbal ülő figura, lopótökkal és pohárral.

Keréken forgó figura (német eredetű)

7. Válogassátok ki, jelöljétek Szent Mihály napjához kapcsolódó

kifejezéseket! 5 pont

dióverés kezdete, **kisfarsang kezdete, gazdasági év fordulója**, juhásztor tartása, **behajtás, cselédfogadás**, szüretkezdő nap, katicagally, **pásztorok elszámoltatása**, legeltetés határnapja,

8. Mit jelentenek az alábbi kifejezések? 10 pont

- Dömötör hét: **Juhászok elszámoltatását bezáró multság, ami gyakran egész héten-1 hétig-tartott.**
- Teréz-szedés: **Szüretkezdő nap, október 15. Egerben hívták Teréz-szedésnek ezt a napot.**
- Kádártánc: **Hordóabroncsokkal bemutatott mesterségtánc, amit a kádárlegények adtak elő.**
- Kulcspróba: **A fonóban a lányok munkáját ellenőrizték a szöszben eldugott kulccsal. A hanyag, lusta lány szöszéből csak későn esett ki a kulcs.**
- Csepübáb: **3 figurát állítottak fel. A középső jelképezte a lányt, a két szélső a fiúkat. A lányt jelző bábót (középsőt) meggyújtották. A két szélső közül amelyik nem gyulladt meg, azt jelentette, hogy nem szereti a lányt. (Párosító játék-összeénekeltek)**

9. Írj 3 további tájnyelvi kifejezést! 3 pont

Kukoricafosztás: **tengeri hántás, máléfejtő, bontó**

10. Fejezzétek be a hiedelmeket! 7pont

Aki Márton napon libát eszik, **egész éven át nem éhezik.**

Ha Márton fehér lovon jön, **enyhe tél várható.**

Márton napján, ha a lúd jégen jár, **a karácsony vízben poroszkál.**

Szent Mihály lova, ha deres, **behozza a telet.**

Erzsébet megrázza a **pendelyét, kötényét.**

Ha Orsolya napkor szép az idő, **akkor az karácsonyig meg is marad, vagy, karácsonyig is eltartat.**

Ha Katalin locsog, **karácsony kopog.**

Elérhető pontszám: 60